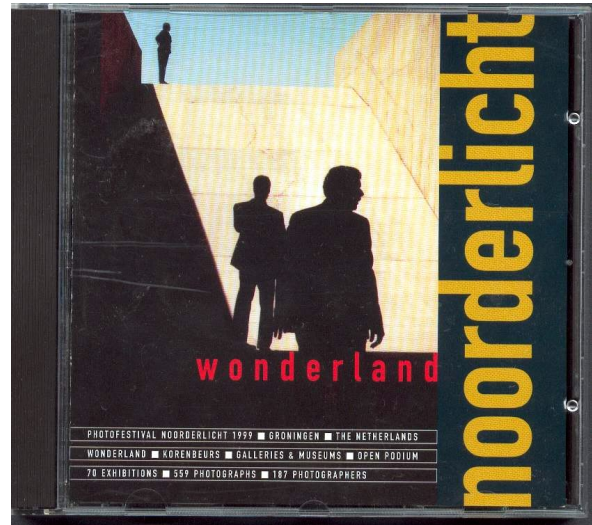

Een boek op een schijfje: een verzamelrecensie

Danny Kalkhoven

Vroeger had je Elpees, waar van die prachtige hoezen omheen zaten: groot en mooi, en ze pasten precies in een plastic tasje. Dat is niet meer, de CD hoesjes zijn pietepouterig, en bij MP3tjes is de fysieke verschijning geheel verdwenen. Opa vertelt... Maar er is veel voor teruggekomen, in de vorm van gebruiksgemak en duurzame kwaliteit. Opa fietst tegenwoordig naar z'n werk met een MiniDisc walkman op zak, opgenomen vanaf CD en soms MP3...

Is dat met boeken op CD's ook gebeurd? Ik ben als foto- en (foto)boekliefhebber al enkele jaren bezig met het verzamelen van "nieuwe media", naast de traditionele boeken. Dat gaat ongemerkt, je ziet een CDtje liggen, die koop je dan, je bestelt na lang aarzelen ook eens wat via internet, en zo bouw je een serie op. In het CDrek zitten inmiddels de volgende titels:

- World PressPhoto 1996 (in de ramsj gekocht, ook met nieuwe media gaat het soms snel)
- Leica History, van onze eigen Erwin Puts
- Holland Intern. Slide Circuit editie 2000, geproduceerd ism de Fotobond
- Noorderlicht1999/wonderland, van uitgeverij Aurora Borealis
- Lenswork 23, multimedia editie, van het Amerikaanse Lenswork Publishing, een van die Amerikaanse fotobladen die je niet in nederlandse winkels vindt (leve internet)
- Lenswork "custom CD" , een opzet van dit blad waarbij je een selectie kunt maken uit hun artikel- bibliotheek, die dan op CD gezet wordt en naar je opgestuurd (leve internet)
- Ed vd Elsken: "De verliefde camera", maar liefst 10 films en honderden foto's bijeengebracht op 2 DVD's (leve de VPRO)
- National Geographic "de fotografen" documentaires en foto's op een DVD

Tijd voor een overzicht en een eerste (waarde)oordeel.

Even iets over de techniek: als gebruiker van zowel Mac als Windows machines heb ik een voorkeur voor producties die met Acrobat of Macromedia of dergelijke zijn gemaakt. Dan heb je geen last van allerlei compatibiliteitsproblemen, en de "afspeelmachines" zijn gratis van het net te halen voor alle gangbare platformen. Het PDF formaat is inmiddels uitgegroeid tot een defacto standaard, en wordt probleemloos aangevuld met geluids-modules, zo blijkt bij de lenswork CD's.

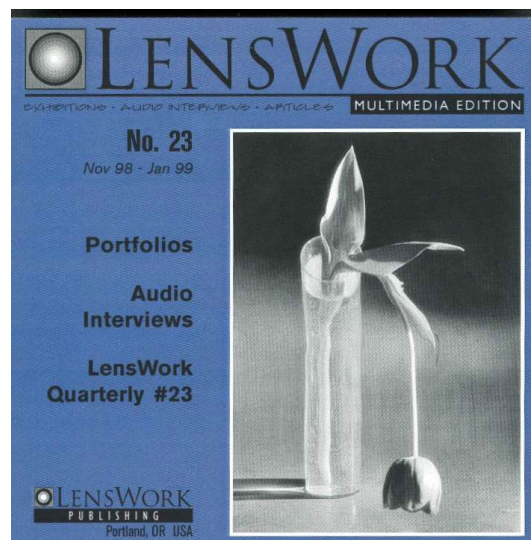
De Kodak PhotoCD techniek die voor de worldpressphoto werd gebruikt, is inmiddels verouderd. Gelukkig is er op de CD een playerprogramma voor win en mac meegeleverd en kun je het nog bekijken, al is de kwaliteit van de beelden niet meer echt van deze tijd (en wie heeft er thuis nog een speciale photo-CD of CD-I speler?).

Een paar dingen beginnen in de loop der jaren op te vallen, en daarover gaat deze verzamelrecensie. Mijn stelling luidt inmiddels, dat een CD iets extra's moet bieden boven een boek. Als het beperkt blijft tot alleen maar een rij plaatjes die op je scherm langstrekken, gaat het snel vervelen, en het kijkt lang zo lekker niet als zittend op de bank met een boek op schoot. Een zogeheten slide show is veel mooier als ze wordt geprojecteerd op een groot scherm in een verduisterde zaal. Dus dat soort CD's komt snel onder in de stapel terecht.

Toch kan een pure registratie best interessant zijn, bijvoorbeeld als de originele boeken door ouderdom of zeldzaamheid min of meer onbereikbaar zijn. Op die manier biedt de op zich saaie Leica CD toch wat extra's: je kunt in een archief grasduinen dat je anders vrijwel nooit te zien krijgt.

Dat afstandsaspect levert ook de meerwaarde van de Noorderlicht CD; de tentoonstelling gemist? Toch kun je een soort van "expositiebeleving" ondergaan.

Een aantal essays, een fotoreportage van de expositieruimte en achtergrondinformatie over de fotografen maken de CD tot een compleet "pakket". Bovendien zijn de geselecteerde foto's met een behoorlijk hoge resolutie gescand en dus goed te bekijken. De laatste vier titels uit het rijtje leveren wat mij betreft echte meerwaarde boven een fotoboek. De Lenswork CD's bieden beeld en geluid, en je kunt onder het doorbladeren van de portfolio's luisteren naar interviews met de betreffende fotografen. Een fascinerende bezigheid, begeleid door de sonore "cowboystem" van uitgever/editor Brooks Jensen. De multimedia edition van de aflevering die ik heb (nr.23) bevat zo'n 9 interviews van 40-50 minuten, met onder andere Phil Borges (stond al eens in FOTO), Paula Chamlee en de voormalig assistent van André Kertész. De custom CD bevat een aantal portfolio/interview artikelen en een

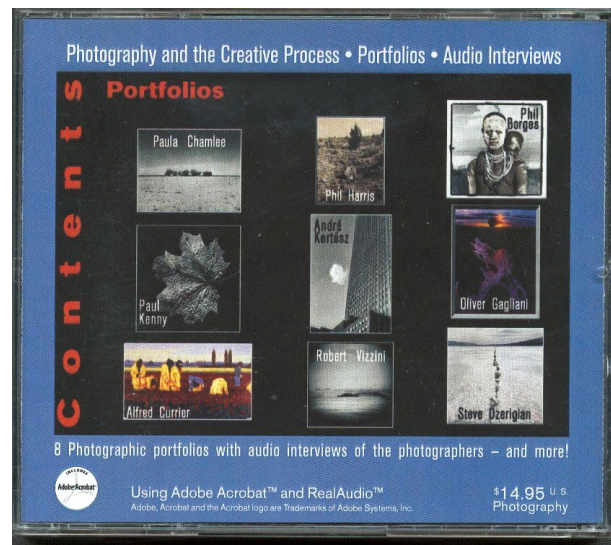

aantal digitale kopieën van oude afleveringen van het blad. Tegenwoordig kun je in één klap alle reeds verschenen afleveringen op CD bestellen: het digitale equivalent van de ingebonden jaargangen, handig, compact en een stuk goedkoper.

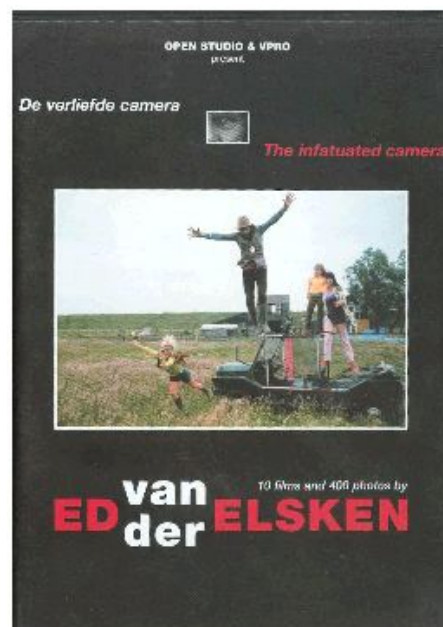
De interviews zijn heel verschillend, omdat de ene fotograaf heel erg aan de oppervlakte blijft, en het vooral over techniek en de manier van werken heeft, terwijl de andere fotograaf dieper ingaat op zijn/haar drijfveren. Zo vertelt Howard Schatz (ook al eens in FOTO getoond) over de fysieke moeilijkheden bij het maken van zijn "pool light" serie, waarbij danseressen onder water poseerden.

Bruce Barnbaum verhaalt naar aanleiding van de serie "the 1998 images" over de manier waarop hij locaties, licht, structuren en stemmingen in het landschap opzoekt en probeert vast te leggen. Na een introductie en een algemeen interview volgt een reeks van mini interviews die elke foto begeleiden.

Anekdoten ontbreken niet: vermakelijk is het verhaal over de grootheid Brett Weston, die een college van een kunstprofessor onderuit haalt door aan het eind van achter uit de zaal te roepen "it's just a picture of a rock!".

De laatste twee schijfjes zijn van het nieuwste soort, de DVD. Behalve de mogelijkheid van bewegend beeld aken deze schijfjes indruk door de ontzagwekkende hoeveelheid informatie die er op kan. Letterlijk uren film van Ed van der Elsen worden gevolgd door een flinke reeks foto's en een reconstructie van de diashow "eye love you" uit 1977. Een must voor liefhebbers van deze hollands meester. Maar natuurlijk wel als aanvulling op het boek Once upon a time!

De National Geographic DVD is vooral aardig als een soort van documentaire met extra's, die je naar believen stukje voor stukje kunt bekijken. Het biedt een kijkje achter de schermen van de NG-fotografen en is een aardige aanvulling (of andersom) op het boekje over reisfotografie dat onlangs is verschenen. De foto's op deze DVD vallen wat tegen, het zijn er niet zo veel (je raakt tegenwoordig al snel verwend) en de keuze is wat voorspelbaar, met voorop de onvermijdelijke afghaanse vluchtelingen, die inmiddels niet meer naamloos is (zie NatGeo april2002).

Wel is het boeiend om te zien en te horen wat voor moeite de fotografen van NG zich getroosten voor mooie beelden, en hoeveel energie er door deze professionals wordt gestoken in het maken van een reportage.

Mijn conclusie van dit alles is, dat de boekuitgevers zich niet persÇ bedreigd hoeven te voelen. Hoe fraai een foto op het beeldscherm ook oogt, een goed gedrukt boek geeft meer kijk- aanraak- en bladerplezier. Wel is het duidelijk, dat uitgevers die meer doen dan alleen wat beelden op een CD persen, ons veel extra's te bieden hebben. Ik ga nog wel eens vaker winkelen in de multimedia bibliotheek van Lenswork, en wacht in spanning op het moois dat de nederlandse uitgevers op de markt brengen. Zou er niet ergens een verzameling geluidsbanden zijn met interviews van nederlandse grootheden, zijn de interviews van Erwin Puts met de Leica ontwikkelaars over de R8 misschien bewaard gebleven, en wanneer komt er een verzameling van Erin Olafs werk inclusief videoclips en digitale bewerkingen ?

Websites waar een en ander te zien/bestellen is:

www.noorderlicht.com

www.lenswork.com

www.nationalgeographic.nl

www.vpro.nl

www.imx.nl

tekst © Danny Kalkhoven